כז: ראוהו בית דין פרק שלישי ראש השנה

ניקב וסתמו אם מעכב את התקיעה פסול ואם לאו בשר. מס נפרסה דאיירי לאחר הסתימה לפי שלא הוזלקה סתימת הנקב אין הרוח יוצא בפשיטות ומעכב את הקול קשיא כיון דכל הקולות כשרין בשופר כדאמרינן בגמרא מה לי מעכב מה לי אינו מעכב ונראה דאיירי קודם סתימה דקודם שנסתם היה הנקב מעכב את הקול שהיה הקול משמע מתחת הנקב וכשסתמו חזר לכמות שהיה וכירושלמי גרס בהדיא אם היה הנקב קודם שסתמו פסול כשסתמו וטעמא דפסול כיון דסתימה זו מסייעה לקול משום דשופר אחד אמר רחמנא שלא יסייע דבר אחר לקול כמו נפחו זהב דאם נשתנה קולו פסול אבל אם לא היה מעכב את התקיעה שלא נשתנה קולו מתחילה מתחת הנקב הרי הוא כאילו לא ניקב ואין לחוש במה שסתמו והיכא דלא סתמו קאמר בהדיא בירושלמי דכשר משום דכל הקולות כשרין בשופר והשתא רבי נתן דקאמר בגמרא במינו כשר שלא במינו פסול ע"כ אהיה מעכב את התקיעה קאי דאפ"ה כשר במינו דהא ר' יוחנן קאמר עלה בגמרא והוא שנשתייר רובו והוא שנפחת רובו ואי אפשר לנקב גדול כל כך שלא יעכב את התקיעה ומתני' כרבנן א"נ כר' נתן ובשלא במינו לישנא קמא דרבי יוחנן ומיהו לאידך לישנא דרבי יוחנן דקאמר שלא במינו פסול והוא שנפחת רובו משמע אבל במינו אף על פי שנפחת רובו כשר קשיא מתני' כמאן דע"כ הא דאמרי רבנן בין במינו בין שלא במינו פסול יעמיד כמו כן רבי יוחנן כשנפחת רובו דמאי שנא לרבי נתן מלרבנן כמו שדומה לו לרבי נתן סברת דלא נפחת רובו כשר אפילו שלא במינו למה לא יאמר כמו כן לרבנן דכולה בריתא נפחת רובו מיתוקמא ואע"פ שלא נפחת אלא מעטו אי אפשר שלא יעכב הנקב את התקיעה אם לא נסתם ואפילו הכי כשר ולכך נראה ודאי לפרש מ"מ דאם מעכב את התקיעה לאחר שסתמו קאמר וכירושלמי קתני במילתיה דרבנן בין במינו בין שלא במינו אם מעכב התקיעה פסול ואם לאו כשר וכן מתוספתא (פ"ג) ואפילו הכי קאמרי בירושלמי דמתני' ר' נתן ומסקנא דשמעתא [6] והלכה למעשה נראה דשופר שניקב וסתמו במינו וחזר נקולו לכמות שהיה מתחילתו קודם שנקב לית דין ולית דיין דכשר אפילו היה מעכב התקיעה קודם שנסתם דפי' זה עיקר דאם מעכב את התקיעה לאחר שנסתם קאמר ולא סתמו כלל כשר אפילו מעכב הנקב את התקיעה כדקאמרינן בירושלמי דכל הקולות כשרין בשופר: **ארוך** וקצרו בשר. אילטרין לגאמשעינן דלא תימא דפסול משום דכתיב והעברת:

צפהו זהב במקום הנחת הפה. היה נראה לפרש דעובי השופר במקום שמניח פיו קרי מקום הנחת הפה ושלא במקום הנחת פה היינו מכאן ואילך א"כ היינו לפהו זהב מבחוץ ואם נפרש דשלא במקום הנחת הפה היינו דאשו אחד לגד הרחב הא אמרינן בסמוך הוסיף עליו כל שהוא אין במינו אין שלא במינו פסול והיינו יכולין לפרש דהתם בשאין אין בכל אלא שיעור שופר ודומה: **צפהו** מבפנים **פסול**. לפי שאין קול שופר אלא קול זהב וכן מבחוץ כיון דנשתנה קולו: **אם** קול חיצון שמע **לא יצא**. שהקול יוצא באויר שבין מילון לפנימי והיינו כ' או ג' שופרות: **נסדק** לארבו **פסול**. לא תני הכא אם נשתייר בו שיעור תקיעה כשר כדקתני גבי נסדק לרחבו משום דלארבו לא מיפסל אא"כ נסדק על פני אורכו מראשו ועד סופו: **ושמע** קול שופר או קול מגילה אם בוון לבו יצא. הא דאמרינן בפ' כל גגות (עירובין דף נב: ופס) ליבור בקטנה ושלית ליבור בגדולה אין יוצאין ידי חובתן שאני התם דליכא עשרה עם שליח ציבור והא דאמרינן בשילהי כילד צולין (פסחים פה: ופס) מן האגף ולאחוז כלאחוז ואמר רב וכן לתפלה ורבי יהושע בן לוי אמר אפילו מחילה של כרוז אינה מפסקת בין ישראל לאביהם שבשמים קשה במאי קא מיירי אי לענין לריף כגון לבור ושליח לבור אי נ' ויחיד אם כן הוא סוגיא דכל גגות דלא כרבי יהושע בן לוי וכוותיה קיימא לן דהא הני נשי קיימי לחולייהו [5] כדמוכח בפוטה בפ' ואלו נאמרין (דף לח: ופס) דמייתי מינה ראייה לברכת כהנים דאין מחילה מפסקת ואי לענין לאתא מייתי אם כן קשיא מתניתין לרב ויש לומר דאייתי לענין לענות עם הלכור קדושה ויהא שמיה רבא משום דאמרינן (ברכות דף מא:) כל דבר שבקדושה לא יהא פחות מי' אבל בתקיעה ומגילה מודו:

נשופר

ניקב וסתמו אם מעכב את התקיעה פסול ואם לאו כשר [6] התוקע לתוך הבור או לתוך הדות או לתוך [7] הפיטם אם קול שופר שמע יצא ואם קול הברה שמע לא יצא [8] וכן [9] מי שהיה עובר אחורי בית הכנסת או שהיה ביתו סמוך לבית הכנסת ושמע קול שופר או קול מגילה אם כוון לבו יצא ואם לאו לא יצא אע"פ שזה שמע וזה שמע זה כוון לבו וזה לא כוון לבו: **גמ'** תנו רבנן [A] ארוך וקצרו כשר [B] גרדו והעמידו על גלדו כשר [C] ציפהו זהב במקום הנחת פה פסול שלא במקום הנחת פה כשר [D] ציפהו זהב מבפנים פסול מבחוץ אם נשתנה קולו מכמות שהיה פסול ואם לאו כשר ניקב וסתמו אם מעכב את התקיעה פסול ואם לאו כשר [E] נתן שופר בתוך שופר אם קול פנימי שמע יצא ואם קול חיצון שמע לא יצא ת"ר גרדו בין מבפנים בין מבחוץ כשר גרדו והעמידו על גלדו כשר הניח שופר בתוך שופר אם קול פנימי שמע יצא ואם קול חיצון שמע לא יצא [F] והפכו ותקע בו לא יצא אמר רב פפא לא תימא דהפכיה ככתונא אלא שהרחיב את הקצר וקיצר את הרחב מ"ט כדרב מתנה דאמר [G] רב מתנה [H] והעברת דרך העברתו בעינן: דיבק שברי שופרות פסול: ת"ר [I] הוסיף עליו כל שהוא בין במינו בין שלא במינו פסול ניקב וסתמו בין במינו בין שלא במינו פסול ר' נתן אומר [J] במינו כשר שלא במינו פסול במינו כשר אמר רבי יוחנן [K] והוא שנשתייר רובו מכלל דשלא במינו אע"פ שנשתייר רובו פסול איכא דמתני לה אסיפא שלא במינו פסול א"ר יוחנן והוא שנפחת רובו מכלל דבמינו אע"פ שנפחת רובו כשר ציפהו זהב מבפנים פסול מבחוץ אם נשתנה קולו מכמות שהיה פסול ואם לאו כשר [L] נסדק לאורכו פסול [M] לרוחבו אם נשתייר בו שיעור תקיעה כשר ואם לאו פסול [N] וכמה שיעור תקיעה פירש רשב"ג כדי שיאחזנו בידו ויראה [O] לכאן ולכאן [P] היה קולו דק או עבה או [Q] צרור כשר שכל הקולות כשירין [בשופר] שלחו ליה לאבוה דשמואל קדחו ותקע בו יצא פשיטא כולהו נמי מיקדח קדחו להו אמר רב אשי [R] שקדחו בזכרותו מהו דתימא מין במינו חוצץ קמ"ל: התוקע לתוך הבור או לתוך הדות כו': אמר רב [S] הונא [T] לא שנו אלא לאותן העומדים על שפת הבור אבל אותן העומדין בבור יצאו תניא נמי הכי התוקע לתוך הבור או לתוך הדות יצא והתנן לא יצא אלא לאו שמע מינה כדרב הונא ש"מ [U] איכא דרמי להו מירמא תנן התוקע לתוך הבור או לתוך הדות לא יצא והתניא יצא אמר רב הונא לא קשיא כאן לאותן העומדין על שפת הבור כאן לאותן העומדין בבור אמר [V] רבה שמע

למעשה נראה דשופר שניקב וסתמו במינו וחזר נקולו לכמות שהיה מתחילתו קודם שנקב לית דין ולית דיין דכשר אפילו היה מעכב התקיעה קודם שנסתם דפי' זה עיקר דאם מעכב את התקיעה לאחר שנסתם קאמר ולא סתמו כלל כשר אפילו מעכב הנקב את התקיעה כדקאמרינן בירושלמי דכל הקולות כשרין בשופר: **ארוך** וקצרו בשר:

צפהו זהב במקום הנחת הפה. היה נראה לפרש דעובי השופר במקום שמניח פיו קרי מקום הנחת הפה ושלא במקום הנחת פה היינו לפהו זהב מבחוץ ואם נפרש דשלא במקום הנחת הפה היינו דאשו אחד לגד הרחב הא אמרינן בסמוך הוסיף עליו כל שהוא אין במינו אין שלא במינו פסול והיינו יכולין לפרש דהתם בשאין אין בכל אלא שיעור שופר ודומה: **צפהו** מבפנים **פסול**. לפי שאין קול שופר אלא קול זהב וכן מבחוץ כיון דנשתנה קולו: **אם** קול חיצון שמע **לא יצא**. שהקול יוצא באויר שבין מילון לפנימי והיינו כ' או ג' שופרות: **נסדק** לארבו **פסול**. לא תני הכא אם נשתייר בו שיעור תקיעה כשר כדקתני גבי נסדק לרחבו משום דלארבו לא מיפסל אא"כ נסדק על פני אורכו מראשו ועד סופו: **ושמע** קול שופר או קול מגילה אם בוון לבו יצא. הא דאמרינן בפ' כל גגות (עירובין דף נב: ופס) ליבור בקטנה ושלית ליבור בגדולה אין יוצאין ידי חובתן שאני התם דליכא עשרה עם שליח ציבור והא דאמרינן בשילהי כילד צולין (פסחים פה: ופס) מן האגף ולאחוז כלאחוז ואמר רב וכן לתפלה ורבי יהושע בן לוי אמר אפילו מחילה של כרוז אינה מפסקת בין ישראל לאביהם שבשמים קשה במאי קא מיירי אי לענין לריף כגון לבור ושליח לבור אי נ' ויחיד אם כן הוא סוגיא דכל גגות דלא כרבי יהושע בן לוי וכוותיה קיימא לן דהא הני נשי קיימי לחולייהו [5] כדמוכח בפוטה בפ' ואלו נאמרין (דף לח: ופס) דמייתי מינה ראייה לברכת כהנים דאין מחילה מפסקת ואי לענין לאתא מייתי אם כן קשיא מתניתין לרב ויש לומר דאייתי לענין לענות עם הלכור קדושה ויהא שמיה רבא משום דאמרינן (ברכות דף מא:) כל דבר שבקדושה לא יהא פחות מי' אבל בתקיעה ומגילה מודו:

נשופר

[1] כשר, שכל הקולות כשרין בשופר. שלחו ליה [לאבוה] דשמואל קדח בזכרותו, כלומר נקבו במקדח בזכרותו שבתוך הקרן כשר, מהו דתימא מין במינו חוצץ, קמ"ל [2] דאין במינו חוצץ. התוקע לתוך הבור או לתוך הפיטום, אם קול שופר שמע יצא, ואם קול הברה שמע לא יצא. ואוקמה רב הונא באותן בני אדם העומדין על שפת הבור. אבל העומדים בבור יצאו. תני נמי הכי כו'.

[6] נראה דל"ל מ"מ מין דלא אתכריא יכי ושי' כו"ן. [5] קמ"ל דמינו אינו חוצץ.

מסורת הש"ס

[1] [מנחות כח.], [מלשון בעלי פטמים בבילה טו:]. [2] [תוס"ש לא נרס מלת וכן]. [3] [לקמן כח: כט.]. [4] [לקמן לד.]. [5] [נדה כו. ע"ש]. [6] [נדה כו. ע"ש דפיס לכאן ולכאן טעם וכל"ל ע"ש סוגיא דהתם]. [7] [בי' הערוך ערוד וכ"ל כרש"י חולין לו. ד"ה לריב כו' ע"ש]. [8] [בי' הרא"ש רב יהודה, י] [בי' הרא"ש רבא]. [9] [ל"ל יכמוכח ולא קאי אמלעיל שמוכח שם כ"כ בספר פני יהושע ע"ש].

תורה אור השלם

1. והעברת שופר תרועה בחדש השביעי בעשור לחדש ביום הכפרים תעבירו שופר בכל ארצכם:

ויקרא כה ט

גליון הש"ס

גמ' איכא דרמי להו. בענין זה סוכה דף נז ע"ח. ודף לב ע"כ. כ"כ דף יט ע"ח. ודף כו ע"ח: תוס' ד"ה ניקב כו'. והלכה למעשה. תמוה לי למה דוקא במינו הא בירושלמי מוקי למתני' אף כר"ג וא"כ מיירי מתני' בשאינו מינו ואפ"ה אם אינו מעכב כשר ומה לא פליגי רבנן אלא דס"ל דבמעכב אף במינו פסול אבל מה דכשר לר"ג בשאינו מינו ה"ג לרבנן:

לעזי רש"י

רוי"ש. צרוד מחוסמס (קול).

מוסף רש"י

אם קול שופר שמע. אלא קול הברה (לעמן כח:). אם קול הברה שמע. עם קול השופר (שם). גרדו. הוא לשון ענבי ודומה לי בספוק (חיוב ב) ויקח לו מרם להתגרד בו, מגל"ש, ופירושו לשון חגיטה שמחגטו ומגרד בסכין או בכל דבר (מנחות קיב:). צרור. לשון יבש (פסחים כ: ומנחות קב: וחולין לו: ונדרים צרוד).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com